

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ
СПРАВ
КРЕМЕНЧУЦЬКИЙ ЛЬОТНИЙ КОЛЕДЖ
Циклова комісія соціально-гуманітарних дисциплін та фізичної
підготовки

ТЕКСТ ЛЕКЦІЇ

навчальної дисципліни «Підприємницьке та трудове право» вибіркового
компонент освітньо-професійної програми
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Технічне обслуговування та ремонт повітряних суден і авіадвигунів
за темою № 5: Біржова діяльність. Зовнішньоекономічна діяльність.

Харків 2022

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 30.08.22 № 8

СХВАЛЕНО

Методичною радою
Кременчуцького льотного
коледжу
Протокол від 22.08.22 № 1

ПОГОДЖЕНО

Секцією науково-методичної ради
ХНУВС з гуманітарних та соціально-
економічних дисциплін
Протокол від 29.08.22 р. № 8

Розглянуто на засіданні циклової соціально-гуманітарних дисциплін та фізичної підготовки, протокол від 10.08.22 № 1

Розробник: викладач циклової комісії соціально-гуманітарних дисциплін та фізичної підготовки, спеціаліст вищої категорії Хомяк О.В.

Рецензенти:

- 1.Доцент кафедри юридичних наук Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського кандидат юридичних наук Латишева В.В.
- 2.Викладач циклової комісії економіки та управління дисциплін Кременчуцького льотного коледжу ХНУВС, к. пед. н, викладач вищої категорії, викладач-методист Носач І.В.

План лекції

1. Поняття та юридичні ознаки біржі.
2. Види біржових угод.
3. Правила біржової торгівлі.

Рекомендована література

Основна:

1. Берлач А. І. Біржова справа: Навч. посіб.. – К.: Фенікс, 2003. – 320 с.
2. Біржова діяльність: Навч. посіб. / за ред. В. І. Крамаренка, Б. І. Холод. – К.: ЦУЛ, 2003. – 264 с.
3. Бобкова А. Г., Моїсєєв Ю. О. Біржове право: Навч. посіб. – К: Центр навчальної літератури, 2005. – 200 с.

Додаткова:

1. Булгакова І. В. Господарське право України: Навч. посіб. – К.: Прецедент, 2006. – 346 с.
2. Вінник О.М. Господарське право: навчальний посібник.- К.: Правова єдність, 2009.- 766 с.

Текст лекції

1. Поняття та юридичні ознаки біржі.

Виникнення організованого ринку в різних формах пояснюється потребами розвитку як особистого бізнесу, так і сфери повідомлення, яка зв'язує виробників місцевими покупцями (споживачами) товарів і послуг.

Поняття ринку загалом включає всі процеси, які виникають від час виробничих відносин, заснованих на основі власності. Але з погляду біржової діяльності під ринком слід розуміти відносини, пов'язані з процесом купівлі-продажу. Організований ринок - це організовані певним чином відносини з приводу купівлі-продажу активів: товарів, послуг, цінних паперів тощо.

Залежно від того, який вид активу обертається на ринку, останній може мати специфічні риси своєї організації, але будь-якому організованому ринку притаманні такі риси:

- перелік встановлених правил торгівлі, розрахунків і поставки активів;
- існування організації, яка керує роботою ринку;

- концентрація питань і пропозицій під час роботи;
- регулювання з боку держави і суспільних організацій роботи ринку.

Організований ринок - це впорядкований ринок, де ступінь упорядкованості може бути різним, що знаходить своє відображення в правилах торгівлі, які можуть регламентувати процеси купівлі-продажу того чи іншого виду товарів або будь-якого іншого активу.

Організований ринок не відбудеться, якщо не набереться певна кількість його учасників. Можна розробити правила торгівлі, створити необхідну організацію, але відсутність достатньої кількості продавців і покупців зведе нанівець всі зусилля організаторів ринку, незалежно від того, чи це тільки що сформований ринок, чи давно функціонуючий, але такий, що не встигає за змінами кон'юнктури.

Критеріями класифікації організованого ринку є:

- вид торгового активу;
- рівень організації;
- походження;
- форма торгівлі.

Залежно від торгового активу організовані ринки поділяються на:

- організовані товарні ринки;
- ринки цінних паперів;
- ринки банківських позик;
- валютні ринки.

За рівнем організації ринки умовно можна класифікувати як:

- мало організовані, на яких правила торгівлі регулюють далеко не всі сторони процесу торгівлі;

- організовані, на яких правила торгівлі регулюють всі основні елементи процесу торгівлі;

- високоорганізовані, на яких правила торгівлі регулюють практично весь процес торгівлі.

За походженням організовані ринки можуть бути:

- само організовані, тобто їх організували самі учасники процесу торгівлі;

- централізовані, тобто ринки організовані з ініціативи держави.

За формою торгівлі можуть бути:

- організовані гуртові ринки;
- організована роздрібна торгівля;
- біржові ринки.

За формою торгівлі відрізняються наявністю постійного місця торгівлі, режиму роботи, наявності встановлених правил торгівлі, наявності товару при укладенні договору, розміром проданої партії товару та специфікою торгівлі.

Аукціон - це продаж товарів окремими партіями або одиночними примірниками на публічному торзі в обладнаному відповідним чином місці

в заздалегідь визначений час за вільними цінами, сформованими за принципом: «хто пропонує більшу ціну».

Ярмарки - це періодичні торги, що організовуються в установленому місці, де зустрічаються покупець і продавець.

Торговий дім - це велика організація комерційного типу, найважливішими особливостями якої є активне проникнення у сферу виробництва товарів, організації кооперації виробництва і участь у кредитно-фінансових операціях.

Гуртово-продовольчий ринок – комерційна організація, яка створює необхідні умови для продажу і купівлі різноманітних видів продовольчої продукції та укладення торгівельних угод.

Біржа є господарською організацією, що виконує певні, а саме ринкові регулятивні (організаційні й економічні) функції в економіці завдяки виявленню курсу товарних цін, попиту й пропозиції. При цьому функції (основні напрямки діяльності) біржі впливають, насамперед, з поняття товарної біржі як особливого суб'єкта господарювання (ст. 279 ГКУ). До таких функцій можна віднести:

а) організаційна - це напрямок, що вимагає належного матеріально-технічного забезпечення торгів, розробки правил біржової торгівлі, проведення торгів у певному місці й у певний час, здійснення контролю за дотриманням правил біржової торгівлі всіма учасниками торгів;

б) розробка біржових контрактів - це напрямок, що припускає розробку й затвердження біржею стандартних умов типових біржових контрактів (якісна характеристика біржових товарів, розміри партії товарів, розробка однакових вимог до розрахунків по біржових угодах і т.п.).

в) вирішення спірних питань - це напрямок діяльності біржі забезпечує розгляд третейським судом товарної біржі всіх суперечок, які виникають між учасниками біржової торгівлі з приводу укладання, зміни або виконання біржових угод, організації й проведення біржових торгів. Загальні умови діяльності третейського суду визначаються Законом України „Про третейські суди”;

г) котирування й регулювання біржових цін - це визначення спеціальною (котирувальною) комісією біржових цін, станом на початок і закінчення торгів. Котирування цін носить офіційний характер і біржі зобов'язані публікувати ціни на товари в біржових бюлетенях;

д) біржове страхування (хеджування) учасників біржової торгівлі від несприятливих для них коливань цін - це одна з найважливіших функцій, що дозволяє знижувати цінові ризики учасників, що виникають внаслідок нестабільності ринку. Дана функція підвищує довіру до біржі, залучає до участі в ній ринкових спекулянтів, підвищує кількість продавців, покупців й посередників;

е) гарантування виконання угод -цей напрямок забезпечує належне виконання зобов'язань сторін біржової угоди за рахунок системи

гарантійних внесків, а також діяльності спеціального підрозділу біржі - клірингового центра;

д) інформаційна функція - це напрямок припускає збір і реєстрацію біржових цін з подальшою їх публікацією, надання клієнтам, зацікавленим організаціям, пресі, радіо, телебаченню, комп'ютерним мережам та Інтернет інформації про рівень і динаміку світових цін та курсів на основні активи. Крім цього кожний учасник біржових торгів забезпечується всією необхідною інформацією для ухвалення відповідного рішення й покупці або продажу товару (інформація про укладені угоди, утворені ціни у т. ч. і на інших біржах, найважливіші політичні й економічні події і т.д.).

Враховуючи наявність різних економічних систем у світовій економіці слід зупинитися на загальних функціях біржових інститутів світового ринку.

а) Організація біржових зборів для проведення відкритих публічних торгів, а саме:

- організація біржових торгів;
- розробка правил біржової торгівлі;
- матеріально-технічне забезпечення торгів;
- кваліфікований апарат біржі.

Для організації торгівлі біржа передусім повинна мати у своєму розпорядженні добре обладнане "ринкове місце" (біржовий зал), яке могло б вміщати велику кількість продавців і покупців, які здійснюють відкриті біржові торги. Використання сучасних електронних засобів зв'язку не вимагає фізичної присутності осіб, які торгують в одному місці, а дозволяє вести торгівлю через електронні комп'ютерні термінали. Але і в цьому випадку біржа повинна забезпечити високоефективну систему електронної торгівлі.

Організація торгівлі вимагає від біржі розробки і суворого дотримання правил торгівлі, тобто норм і правил поведінки учасників торгів у залі. Матеріально-технічне забезпечення торгів передбачає обладнання біржового залу, робочих місць учасників торгів, комп'ютерне забезпечення всіх процесів на біржі тощо.

Для ведення біржових торгів біржа повинна мати у своєму розпорядженні висококваліфікований штат співробітників.

б) Розробка біржових контрактів, які включають:

- стандартизацію розмірів партій товарів;
- стандартизацію вимог до якісних характеристик біржових товарів;
- розробка єдиних вимог до розрахунків за біржовими угодами.

Біржа встановлює жорсткі вимоги до тих товарів, які допускаються до біржових торгів. На основі цих вимог розробляються біржові стандарти, які враховуються виробниками і споживачами на товарних біржах, а також емітентами й інвесторами на фондових біржах. Прискоренню оформлення

укладених угод сприяють типові біржові контракти, які розробляються біржами.

в) Розв'язання спорів із біржових угод.

Під час біржових торгів, у силу різних причин (помилка, спроба обману, нечітка робота обслуговуючого персоналу тощо) можливі випадки виникнення спірних ситуацій між учасниками біржової торгівлі, які за своїм характером можуть бути вирішені безпосередньо тільки на біржі і її відповідним нейтральним органом. Як правило, це третейський суд або арбітраж.

г) Виявлення і регулювання біржових цін.

Біржа бере участь у формуванні і регулюванні цін на всі види біржових товарів. Концентрація попиту і пропозиції на біржі, укладання великої кількості угод виключають вплив неринкових факторів на ціну), роблять її максимально наближеною до реального попиту і пропозиції. Біржова ціна встановлюється в процесі її котирування, що розглядається як найбільш важлива функція біржі. При цьому під котируванням розуміють фіксування цін на біржі протягом кожного дня її роботи; реєстрацію курсу валюти або цінних паперів; ціну біржових товарів. Котирування цін - це реєстрація біржових цін згідно біржових правил з їх наступною публікацією.

д) Біржове страхування (хеджування) учасників біржової торгівлі від несприятливих для них коливань цін.

Для цього на біржі використовуються спеціальні види угод і механізми їх укладання. Виконуючи завдання страхування учасників біржового торгу, біржа не стільки організує торгівлю, скільки її обслуговує. Біржа створює умови для того, щоб покупці і продавці реального товару за своїм бажанням могли одночасно брати участь у відповідних біржових торгах як клієнти або учасники. Це підвищує довіру до біржі, залучає до неї ринкових спекулянтів, збільшуючи кількість осіб, які торгують як безпосередньо, так і через посередників.

е) Гарантування виконання угод досягається завдяки біржовим системам клірингу і розрахунків.

Для цього біржа використовує систему безготівкових розрахунків шляхом заліку взаємних вимог і зобов'язань учасників торгів, а також організує їх виконання.

2. Види біржових угод.

Поняття „біржа” досить давно є предметом дослідження філологів, економістів, юристів. Відповідно до однієї з версій, його джерела лежать в латинському слові „bursa” – шкіряний гаманець. Подібність однокоренових слів просліджується у французькій й італійській мовах. Існує також версія, пов'язана з ім'ям бельгійського купця Van der burse, що жив у місті Брюгге й мав на фасаді свого будинку зображення трьох гаманців. Місце знаходження його будинку було зручним місцем для зборів торговців. Тут у

Брюгге затвердився тип біржових зборів, і вперше встановилися деякі види біржових угод. Назва "біржа" прижилось і розповсюдилось по всій континентальній Європі. Лише Англія, а потім й інші англomовні країни назвали і досі іменують торговий інститут Stosk Exchange.

Такий підхід одержав певний розвиток й у сучасних умовах ринкових відносин. Так, В. С. Щербина вказує, що терміном „біржа” визначаються: сукупність осіб, які в певному місці здійснюють торгівельні операції; місце їхніх зборів; сукупність угод які укладені на цьому місці. О. М. Сохацька, розглядаючи питання економічної природи біржі, робить висновок, що біржа – це постійно діючий ринок масових замінних цінностей, що функціонує за певними правилами, у конкретному місці, і в призначений час. В. В. Хахулін визначає біржу як постійно діючий організований оптовий ринок, на якому здійснюється торгівля біржовими товарами (сировиною, продуктами харчування, промисловими товарами, цінними паперами й т.д.

Так, ст. 279 ГК України визначає товарну біржу як особливий суб’єкт господарювання, що надає послуги в укладанні біржових угод, виявленні попиту та пропозицій на товари, товарних цін, вивчає, упорядковує товарообіг і сприяє пов’язаним з ним торгівельним операціям. Товарна біржа як господарська організація є юридичною особою, має відособлене майно, самостійний баланс, розрахунковий, валютний й інший рахунки в банках, печатку зі своїм найменуванням.

У свою чергу законодавство багатьох країн СНД містить трохи інше визначення товарної біржі. Так, ст. 2 Закону РФ „Про біржу і біржову торгівлю” передбачає, що під товарною біржею розуміється організація із правами юридичної особи, що формує оптовий ринок шляхом організації й регулювання біржової торгівлі, здійснюваної у формі голосних публічних торгів, проведених у заздалегідь певному місці й у певний час за встановленими нею правилами. Закон Республіки Молдова визначає товарну біржу як підприємництво з організації біржової торгівлі за стандартами або зразками товарів, проведеної в заздалегідь певному місці (біржовому залі) і в певний час за встановленими на біржі правилами.

Класифікацію бірж на певні види можна провести за декількома критеріями: вид біржового товару, принцип організації, правовий статус, рівень спеціалізації, місце і роль у світовій торгівлі, форми участі відвідувачів у біржових торгах й ін.

Згідно виду біржового товару біржі класифікують на товарні, товарно-сировинні (в Україні до цього виду відносять аграрні), фондові та валютні. Деякі автори вважають що до цієї класифікації відносяться ще й біржі праці, а інші вважають, що біржі праці мають зовсім іншу економічну сутність і є кадровими агенціями.

Залежно від характеру асортиментів товарів біржі поділяються на вузькоспеціалізовані (предметом торгівлі на яких є тільки один вид товару);

спеціалізовані (предметом біржової торгівлі є, як правило, однотипні групи товарів); універсальні (предметом торгівлі є різноманітні асортименти різноманітних товарів).

Залежно від організації розрізняють публічно-правові (відкриті) біржі й приватноправові (закриті). Публічно-правові біржі функціонують у Європі (Франції, Бельгії, Нідерландах). Приватноправові діють у Великобританії, США і інших країнах. У той же час варто підкреслити, що в умовах посилення публічного початку в економіці розвинених країнах приймається відповідне законодавство, що передбачає посилення державного контролю за діяльністю товарних бірж.

В залежності від характеру діяльності розрізняють біржі прибуткові (комерційні) і неприбуткові (некомерційні).

Товарні біржі в Україні є некомерційними організаціями. Це означає, що кошти, отримані за рахунок джерел дозволених законодавством (оплата послуг біржі, плата за реєстрацію контрактів, вступні й періодичні внески й т. д.), направляються на компенсацію витрат, пов'язаних з функціонуванням біржі, на відновлення оснащення й технологічного процесу, стимулювання працівників біржі й т.п.

Прибуткові товарні біржі здійснюють діяльність у формі закритого або відкритого акціонерного товариства. Рішення про утворення біржі у формі акціонерного товариства приймається самостійно засновниками (Великобританія, Канада та ін.).

Залежно від місця і ролі у світовій біржовій торгівлі розрізняють міжнародні й національні товарні біржі. Міжнародні біржі обслуговують конкретні товарні ринки. У їхній роботі можуть брати участь представники ділових кіл різних країн. Ці біржі можуть надати право укладати спекулятивні (арбітражні) угоди, які дають можливість діставати прибуток в котирувальних цінах на біржах різних країн. Країні, у яких функціонують міжнародні біржі, беруть на себе зобов'язання чітко дотримуватися відповідного валютного, торгівельного й податкового режимів, які забезпечують їхню діяльність.

Міжнародні товарні біржі функціонують у країнах з розвинутою економікою й надійною кредитно-фінансовою системою. Такі біржі функціонують у США, Франції й Китаї (Гонконгу) і деяких інших країнах. На території СНД міжнародними називають Московську міжнародну фондову біржу, Міжнародну продовольчу біржу, Кузбаську міжнародну товарно-сировинну біржу, Українську міжбанківську валютну біржу. Однак такі біржі вважати міжнародними в повному розумінні цього слова не можна, оскільки ні валютний, ні торгівельний, ні податковий режими, які діють у Росії і Україні, не забезпечують у достатньому ступені вільного переміщення прибутку, отриманого в процесі біржової діяльності.

Національні біржі діють в межах однієї країни. Вони враховують особливості розвитку виробництва, обігу й споживання матеріальних

ресурсів, що властиві даній країні. При цьому валютний, податковий і торгівельний режими забороняють проведення арбітражних угод й участь у біржових торгах фірм й осіб - нерезидентів країни місцезнаходження біржі.

Залежно від сфери діяльності біржі розподіляють на центральні, міжрегіональні й регіональні (локальні). Як показує практика торгово-біржової діяльності в багатьох країнах, територіальне розташування бірж може збігатися із центрами торгівельних зв'язків і транспортних шляхів. Наприклад, Гамбурзька біржа кави й Міжнародна Нью-Йоркська біржа кави, цукру й какао перебувають не в місцях виробництва, а в центрах міжнародної торгівлі. Міжрегіональні біржі, як правило, поєднують райони виробництва й споживання товарів.

В Україні до таких бірж можна віднести - Товарну біржу АПК центральних областей України (м. Черкаси), Кримську універсальну біржу, Українську універсальну товарну біржу й ін. Регіональні біржі - це здебільшого обласні біржі, які охоплюють своєю діяльністю території, що збігаються з адміністративно-територіальним поділом. В Україні - це Донецька товарна біржа, Полтавська регіональна агропромислова біржа, Західно-Українська регіональна агропромислова біржа, Чернігівська обласна агропромислова біржа „Сівера” й ін.

За основними видами угод, що укладаються у ході біржової торгівлі можна виділити наступні види бірж: біржі реального товару, ф'ючерсні біржі, опціонні біржі, змішані.

У цей час домінуюче положення у практиці світової торгівлі займають ф'ючерсні біржі. Фактично інфраструктура світового ф'ючерсного ринку являє собою сукупність всіх існуючих товарних бірж (за винятком бірж реального товару, що збереглися в деяких країнах, що розвиваються). Серед найбільших світових лідерів міжнародних ф'ючерсних бірж можна виділити: Чиказька торгівельна біржа, Чиказька товарна біржа, Лондонська міжнародна фінансова ф'ючерсна біржа, Нью-Йоркська товарна біржа „Наймекс” та ін.

Біржі, як правило, здійснюють широке коло діяльності. Передусім вони надають різноманітні посередницькі послуги щодо укладання торгових угод, організації і проведення оптової торгівлі. Вони займаються видавничою діяльністю, зокрема, випускають біржові бюлетені, довідники, нормативну документацію, а також збирають і вивчають інформацію про стан ринку різних товарів, цін, перспективи щодо змін попиту і пропозиції на товари. Біржі можуть надавати і широке коло консультаційних послуг.

Але діяльність бірж тільки цим не обмежується. Вони займаються різноманітними видами діяльності у сфері виробництва продукції, виконання робіт і надання послуг, створюють спільні підприємства, укладають страхові, кредитно-фінансові та комерційні угоди. Тобто біржі можна розглядати як багатопрофільні організації.

Біржа володіє досить широкими правами. Вона має право визначати в рамках законодавства порядок і правила діяльності на ній, а їх порушення здатне викликати серйозні наслідки. Біржі також визначають перелік товарів, що реалізуються на них, розробляють власні біржові стандарти, типові біржові контракти, приймають рішення з біржових спорів, припиняють на певний час торгівлю, встановлюють плату за свої послуги, накладають санкції за порушення статуту і правил торгівлі. Крім цього, кожна біржа має право вирішувати ці та багато інших питань на власний розсуд. Це свідчить, що на різних біржах правила і вимоги неоднакові.

3. Правила біржової торгівлі.

Укладення біржових угод відбувається згідно з Правилами біржової торгівлі, вимоги до змісту, порядку прийняття та особливості застосування яких за певних обставин регулює ст. 17 Закону «Про товарну біржу».

Правила біржової торгівлі, як внутрішній документ товарної біржі, регулюють порядок здійснення біржових операцій; порядок ведення біржової торгівлі; процедуру біржового арбітражу з цих питань, визначаючи при цьому:

- строк та місце проведення біржових операцій;
- склад учасників біржових торгів і сукупність вимог, що ставляться до них;
- порядок здійснення та реєстрації біржових операцій;
- порядок надання та розмір плати за користування послугами біржі;
- відповідальність учасників та працівників біржі за невиконання або неналежне виконання правил біржової торгівлі;
- інші положення, встановлені органами управління біржі.

Правила біржової торгівлі затверджуються загальними зборами членів біржі або уповноваженим ними органом.

З метою забезпечення цивілізованих правил торгівлі й відповідно - попередження зловживань її учасниками Закон «Про товарну біржу» (ч. 4 ст. 17) встановлює заборони щодо:

- купівлі та продажу товарів та контрактів з метою впливу на динаміку цін як однією особою безпосередньо, так і через підставних осіб;
- будь-яких погоджених дій учасників біржової торгівлі з метою зміни чи фіксації поточних біржових цін;
- поширення неправдивих відомостей, що можуть призвести до штучної зміни кон'юнктури.

Не підлягає розголошенню також зміст біржової угоди (за винятком назви товару, кількості, ціни, місця і строку виконання). Цю інформацію може бути надано тільки на письмову вимогу судам, органам прокуратури, служби безпеки, внутрішніх справ та аудиторським організаціям у випадках, передбачених законодавством України.

Процедура проведення біржових торгів. Правила біржової торгівлі (далі - Правила) регулюють процедуру проведення біржових торгів, яка складається з таких етапів:

1. Проведення перед початком торгів реєстрації брокерів¹, які прибули на торги, після чого вони допускаються в торговельний зал біржі.

2. Подання брокеру та реєстрація у встановлений Правилами строк особою, яка бажає купити або продати біржовий товар, заявки встановленої форми з повною інформацією щодо предмета.

3. Отримання брокерами інформаційних листів, в яких зазначаються перелік виставлених на торги товарів на поточний біржовий день, їх кількість, ціна.

4. Початок торгів за встановленим сигналом, після чого виставлені на торги товари оголошуються на інформаційному табло (на деяких біржах голосом).

5. Досягнення домовленості (у момент цього оголошення) бро-кером-продавцем і брокером-покупцем (голосом і спеціальними професійними жестами) щодо укладення майбутньої угоди.

Біржові брокери - фізичні особи, зареєстровані на біржі відповідно до її статуту, обов'язки яких полягають у виконанні доручень членів біржі, яких вони представляють, щодо здійснення біржових операцій шляхом підшукування контрактів і поданні здійснюваних ними операцій для реєстрації на біржі (ч. 1 ст. 16 Закону «Про товарну біржу»).

6. Оформлення і реєстрація біржових угод реєстраційним бюро (палатою) біржі у встановлений Правилами час.

7. Закінчення біржових торгів (і відповідно - припинення укладення угод) згідно із встановленим сигналом.

Відповідальність за порушення правил біржової торгівлі. За порушення Правил біржової торгівлі встановлюються (в самих же Правилах) санкції, які застосовуються біржею. Як правило, це штрафи у визначених розмірах, хоча може застосовуватися і така санкція, як позбавлення брокера права протягом певного часу брати участь у торгах. Рішення про застосування санкцій за порушення Правил біржової торгівлі приймається від імені біржового комітету його відповідальним представником (наприклад, генеральним директором біржі) у формі розпорядження.